

รูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย* THE CROSS-CULTURAL LEARNING MODEL OF THAI-INDIA

ธัญญรัตน์ ญาโนทัยขจิตต์

Thanyarat Yanothaikhajit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: thanyarat22.y@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย และ 3) เพื่อเสนอรูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย เป็นการจัดเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการวิจัย โดยการวิเคราะห์เอกสาร การร่วมทำกิจกรรม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มย่อย วิเคราะห์เนื้อหาด้วยการพรรณนาตามหลักอุปนัยวิธี

ผลการวิจัยพบว่า

1. การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ได้เรียนรู้ความเป็นมาขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน มีองค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในมิติพระพุทธศาสนา 1) องค์กรพระธรรมทูตไทย-เนปาล-อินเดีย 2) มหาโพธิสมาคม 3) สมาคมชาวพุทธแห่งอินเดีย 4) องค์กร Ambedkarite Buddhist Organizations ล้วนมีบทบาทที่ขับเคลื่อนพระพุทธศาสนาและพัฒนาสังคมไปพร้อมกัน มีการส่งเสริมแนวคิดของพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมและมีการสลับวัฒนธรรมความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันร่วมกันเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมโดยไม่แบ่งแยกนิกายของชาวพุทธทั่วโลก

2. การพัฒนากิจกรรมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย เป็นการร่วมทำกิจกรรมนำสู่การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย มี 5 กิจกรรม ได้แก่ 1) การอุปสมบทหมู่ของชาวพุทธไทย-อินเดีย 2) การทัศนศึกษาแหล่งโบราณคดีทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม 3) กิจกรรมท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม 4) การเดินธรรมาศร และ 5) กิจกรรมสาธยายพระไตรปิฎก ณ ประเทศอินเดีย

* Received August 8, 2023; Revised August 10, 2023; Accepted August 17, 2023

3. รูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ประกอบด้วย

3.1) องค์กรพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย องค์กรพระธรรมทูตไทย-เนปาล, มหาโพธิสมาคม, องค์กรพุทธสมาคมแห่งอินเดีย, องค์กร Ambedkarite Buddhist, และองค์กรวัดไทยในอินเดีย เป็นต้น

3.2) กระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีโครงการ แผนงาน ขั้นตอน เป้าหมาย กิจกรรม การเรียนรู้ร่วมกันชัดเจน

3.3) วิธีการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม 5 อย่าง (1) การอุปสมบทหมู่ของชาวพุทธไทย-อินเดีย (2) การทัศนศึกษาแหล่งโบราณคดีทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย (3) กิจกรรมการเดินธรรมาศตรา (4) กิจกรรมท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม และ(5) กิจกรรมความร่วมมือของไทย-อินเดีย

3.4) วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (1) ได้เรียนรู้คุณค่าวัฒนธรรมความดีงามที่มนุษย์สร้างขึ้น (2) ได้กัลยาณมิตร เป็นแบบอย่างที่ดี (3) มีศีลธรรม ละเว้นความชั่ว ประพฤติสิ่งดีงาม

3.5) ลักษณะของรูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย เป็นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม โดยผ่านกิจกรรม 5 กิจกรรมโดยการร่วมของ คณะสงฆ์ไทย คณะสงฆ์นานาชาติ มีอุบาสก อุบาสิกา ทั้งไทยและอินเดีย-เนปาล ใช้สื่อต่างๆ ของวัด เช่น เว็บไซต์ เพจ เฟสบุ๊ก ถ่ายทอดเวลาจัดกิจกรรม นำรูปภาพกิจกรรมสื่อสารไปยังผู้ที่ศรัทธา ที่สนใจ ผ่านสื่อต่าง ๆ ของวัดไปสู่สื่อสิ่งพิมพ์สำนักข่าวต่างๆ ของไทย-อินเดีย-เนปาล ได้เป็นอย่างดี เป็นการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย และเป็นสิ่งที่ชาวพุทธทั่วโลกร่วมกันพัฒนากิจกรรมทางพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นเพื่อช่วยกันเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ระดับโลก

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนรู้; วัฒนธรรม; องค์กรพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย

ABSTRACT

The main objectives of this study are 1) to study cross-cultural learning of the Thai-India Buddhist Organizations; 2) to develop cross-cultural learning exchange activities of the Thai - Indian Buddhist Organizations; and 3) to propose a cross-cultural learning model of the Thai-India Buddhist Organizations. The qualitative research was carried out in this study. Data collections were done by documents analysis, participation in activities, interviews, and small group discussions. Content analysis by inductive descriptive method was carried out for data analysis.

The study found that:

1. Cross-cultural learning of Thai-Indian Buddhist organizations have been existed from the history and development of the Thai-India Buddhist organization from the past to the present. There are Thai-Indian Buddhist organizations promoting cross-cultural

learning in Buddhism, namely, 1) Thai-Nepal-India Dhammaduta Organization, 2) Maha Bodhi Samakhom, 3) Buddhist Association of India, 4) Ambedkarite Buddhist Organizations. All play a role in driving Buddhism and social development at the same time. The concept of Buddhism was created for society and there was an intercultural exchange of solidarity for cross-cultural learning without sectarian discrimination among Buddhists around the world.

2. For the development of cultural exchange activities of Thai-India Buddhist organizations, it was a joint activity leading to cross-cultural learning exchanges of Thai-India Buddhist organizations. There are 5 activities, namely, 1) group ordination of Thai-Indian Buddhists, 2) excursions to Buddhist and cultural archaeological sites, 3) activities Religious and cultural tourism, 4) Dhammayatra walk, and 5) Tripitaka recitation activities in India.

3. The cross-cultural learning model of Thai-Indian Buddhist organizations consists of:

3.1) Thai-India Buddhism Organization Thai-Nepal Dhammaduta Organization, Maha Bodhisattva Association, Indian Buddhist Association, Ambedkarite Buddhist Organization, and Thai temples in India, etc.

3.2) The cross-cultural learning process has clear projects, plans, procedures, goals, and co-learning activities.

3.3) Methods of learning through 5 activities i.e. 1) group ordination of Thai-Indian Buddhists, 2) field trips to archaeological sites of Thai-India Buddhism, 3) Dhammayatra walking activities, 4) religious tourism activities and culture; and 5) Thai-India cooperation activities.

3.4) Objectives of cross-cultural learning: 1) learning the cultural values and virtues created by man, 2) being a good role model, and 3) having morals, refraining from evil good behavior.

3.5) Characteristics of the cross-cultural learning model of Thai-Indian Buddhist organizations It is a Buddhist and cultural activity. through 5 activities by joining the Thai Sangha International Sangha Councils, with both Thai and Indian-Nepal worshipers and laymen, use various temple media such as web pages, Facebook pages, during the event. Bring pictures of the activities to communicate to interested believers through various media of the temple to various Thai-India-Nepal newspaper publications. It was a cross-cultural learning of Thai-Indian Buddhist organizations in which Buddhists around the world come together to develop Buddhist activities to help spread Buddhism to the world.

Keyword; learning style; culture; Thai-India Buddhist Organization

บทนำ

การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านสมอง การกระทำ และประสบการณ์ โดยเกี่ยวข้องกับความรู้ ความเข้าใจ การนึกคิด การรับรู้ การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา การเรียนรู้ในเรื่องใด ก็สามารถความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การกระทำที่มีกระบวนการทางความคิดมาเกี่ยวข้องพร้อมกับการปฏิบัติ เพื่อเกิดข้อสรุปที่เป็นการเรียนรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำได้โดยผลลัพธ์นั้นทราบได้จากความเข้าใจของผู้เรียนรู้ต่อคำถามหรือประเด็นที่ต้องการความชัดเจนในเรื่องนั้น ๆ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง การเรียนรู้จึงไม่ใช่การพูดลอย ๆ แต่ควรระบุว่า เป็นการเรียนรู้เรื่องอะไร คือ ต้องมีเป้าหมายที่จะเรียนรู้ตนเอง การเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่จะต้องเกิดขึ้นกับมนุษย์ตลอดชีวิต ตั้งแต่เกิดมาสัมผัสโลกจนถึงตายจากโลกไป พื้นฐานมนุษย์ และสัตว์ทั้งหลายจะเรียนรู้การ กิน นอน ขับถ่าย สืบพันธุ์ เพื่อมีชีวิตอยู่รอด แต่มนุษย์มีสมองที่ดีกว่าสัตว์ทั้งหลาย ซึ่งสามารถฝึกฝนพัฒนากายพัฒนาใจให้ดีกว่าแค่การ กิน นอน ขับถ่าย สืบพันธุ์ มนุษย์มีกระบวนการ มีวิธีการฝึกตนให้มีคุณค่าให้ประเสริฐกว่าสัตว์ เพราะถ้าเกิด แก่ และได้ตายจากโลกไปโดยไม่ฝึกตน มนุษย์ก็จะเป็นอะไรที่ไม่แตกต่างไปจากสัตว์เช่นกัน โดยการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเป็นการจัดการศึกษาแลกเปลี่ยนร่วมกันที่เนื่องด้วยการเรียนรู้ในเชิงวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตที่เนื่องด้วยวัฒนธรรม โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งการวิจัย และการสร้างเครือข่าย รวมทั้งการจัดกิจกรรมในหลากหลายมิติ เช่น มิติศาสนา มิติการท่องเที่ยว มิติการพัฒนาประเทศ และการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสองภูมิภาคที่ได้มาร่วมกิจกรรมร่วมกันที่เห็นได้ชัดคือ ด้านการศึกษา การท่องเที่ยว ดังปรากฏในงานวิจัยของสมศักดิ์ ศรีสันติสุข ในเรื่อง “การวิจัยข้ามวัฒนธรรม: ประสบการณ์ภาคสนามในการศึกษาชุมชนชาติพันธุ์” ซึ่งผู้วิจัยได้สะท้อนให้เห็นว่า ในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมนั้นการวิจัยจะเป็นกลไก และเครื่องมือหนึ่งในการให้ได้มาซึ่งความรู้ซึ่งธรรมชาติของการวิจัยข้ามวัฒนธรรมนั้นคุณสมบัติบทบาทของนักวิจัยข้ามวัฒนธรรม ข้อคิดบางประการของการวิจัยข้ามวัฒนธรรม และสรุปองค์ความรู้การวิจัยข้ามวัฒนธรรมนับเป็นความจำเป็นต่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในทางพระพุทธศาสนาส่งเสริมบุคคลผู้ที่ฝึกตนว่า เป็นบุคคลที่มีปัญญา สามารถพัฒนาตนเอง และสังคมให้เป็นสังคมที่เกื้อกูลต่อกันได้ ซึ่งพระพุทธศาสนาไม่มีใครฝึกตนได้ยิ่งกว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ท่านเพียรฝึกตนจนพ้นภัยจากวัฏสงสาร ด้วยพระองค์เองในประเทศอินเดียเมื่อ 2,600 กว่าปีจึงทำให้เกิดมีพุทธศาสนาอุบัติขึ้นในโลกท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีทั้งความเชื่อในศาสนา และความเชื่อในลัทธิต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศอินเดียมากมายทั้งก่อนหน้าหรือหลังจากที่พุทธศาสนาจะเกิดขึ้นพระพุทธรูปศาสนาได้เผยแผ่ไปทั่วในประเทศอินเดีย ถือเป็นการปฏิรูประบบชนชั้นประชากรในประเทศให้ดีขึ้นจนถึงในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช (พ.ศ. 240– 312) เป็นช่วงที่พุทธศาสนารุ่งเรืองมากที่สุด พระเจ้าอโศกมหาราชได้ส่งพระธรรมทูตจากประเทศอินเดียไปประกาศพุทธศาสนา 9 สาย โดยสายที่ 8 พระโสณะ และพระอุตระเถระได้เดินทางไปยังสุวรรณภูมิประเทศ หรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปัจจุบัน (ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และอินโดนีเซีย) ทำให้ไทยได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธจากอินเดียมาตั้งแต่สมัยนั้นมา

ซึ่งมีการสันนิษฐานว่า สุวรรณภูมิประเทศนั้น มีใจกลางอยู่ที่จังหวัดนครปฐม ของประเทศไทย เนื่องจากได้พบได้จากโบราณวัตถุที่สำคัญ คือพระปฐมเจดีย์ สลุปเจดีย์ เรียกว่า สลุปรูปพองน้ำ เหมือนสลุปสาญจีในประเทศอินเดียที่พระเจ้าอโศกมหาราชทรงสร้างขึ้นโดยศิลปะในยุคนั้นเรียกว่า ศิลปะทวารวดีนับจากนั้นเป็นต้นมาอารยธรรมแห่งพระพุทธศาสนาก็เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย แนวคิดและวิถีการปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาได้กลายเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาสังคม และวัฒนธรรมไทย มีความเกี่ยวข้องกับผู้คนทุกชนชั้น นับตั้งแต่สถาบันพระมหากษัตริย์จนถึงชาวบ้านทั่วไป พระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในมิติต่าง ๆ ทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ ปรัชญา การดำรงอยู่ในวิถีชีวิต และการสร้างสรรค์ในเชิงศิลปวัฒนธรรม จนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญา และกระบวนการจัดการที่สอดคล้องกับบริบท และวัฒนธรรมทางสังคม ในขณะที่สถานที่สำคัญหรือวัดในทางพระพุทธศาสนาเป็นแหล่งรวมศิลปวิทยาการในสาขาต่าง ๆ ทั้งในด้านโบราณคดี จารัตประเพณี สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ฯลฯ ซึ่งนับว่ามีคุณค่า และยังมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการเชื่อมโยงเรื่องราวประวัติศาสตร์ความเป็นมาของผู้คนในสังคม

ในขณะที่อินเดียพระพุทธศาสนารุ่งเรืองอยู่ราว 1 พันกว่าปี ก็เริ่มเสื่อมลงด้วยการทำลายล้างจากกองทัพเตอร์กมุสลิมที่เข้ามารุกรานอินเดีย ทำให้พระพุทธศาสนาในภายหลังได้สูญสลายจากประเทศอินเดียไปเกือบสิ้น จนเมื่อปี พ.ศ. 2500 ตรงกับ พ.ศ. 2499 ของไทย ในอินเดียรวมทั้งเมียนมาร์ และศรีลังกา เป็นปี 2500 ซึ่งนับพุทธศักราชเร็วกว่าไทย 1 ปี ได้มีชาววรรณะต่ำประมาณ 5 แสนกว่าคน ได้ประกาศตนหันมานับถือพระพุทธศาสนา ด้วยการนำของ ดร.อัมเบตการ์ (Dr.Babasaheb Bhimrao Ramji Ambedkar) จึงได้มีชาวพุทธเกิดขึ้นในประเทศอินเดียอีกครั้ง เรียกว่า กลุ่มชาวพุทธใหม่ (New Buddhist) มีมากที่สุดในเมืองนาคุปร์ (บ้างก็เรียกนาคะปุระ - Nagpur เมืองหลวงของรัฐมหาราษฏระ - Maharashtra) ตอนกลางของประเทศอินเดีย หลังจากนั้นก็ได้มีชาวอินเดียวรรณะต่ำได้หันมานับถือพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ได้ประกาศตนเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนาอยู่หลายเมือง เช่น เมือง นาคุปร์ เมืองคยา และเมืองเดลี เป็นต้น และเขาได้รับฉายาว่าเป็นบิดาแห่งรัฐธรรมนูญแห่งประเทศอินเดีย

อินเดียมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีการเฉลิมฉลองเทศกาลต่าง ๆ มากมาย แต่มีวันหยุดราชการ (national holidays) 3 วัน คือ วันสาธารณรัฐ (Republic Day) วันเอกราช (Independence Day) และ คานธีจยันตี (Gandhi Jayanti) 2 ตุลาคม โดยแต่ละรัฐจะมีเทศกาลท้องถิ่นที่แตกต่างไปตามศาสนา และภาษาหลักของรัฐนั้นๆ เทศกาลของฮินดูเป็นที่นิยมสูง เช่น มกรสังกรานตี โปนคัล(Pongal) มหาศีวาราสตรี โอนาม(Onam) ชันมาชตมี(Janmashtami) สรัสวตีบูชา ที่ปวลิ คณศจตุรถี เทศกาลของเชน เช่น มหาวิระชนมะกัลยณกะ (Mahavir Janma Kalyanak) และ ปรัยุษัน (Paryushan) เทศกาลพุทธ เช่น อามเพทกรชยันตี พุทธชยันตี วันธรรมจักรปราวตาน (Dhammachakra Pravartan Day) และ โลซาร์ (Losar) เทศกาลของซิกข์ เช่น คुरुณันกชยันตี และ วิสาขี เทศกาลมุสลิม เช่น อีดิลฟิตรีย์, อีดุลอัฎฮา, เมาลิด (Mawlid), มุฮัรรอม เทศกาลโซโรอัสเตอร์ปาร์ซี เช่น โนวรูซ (Nowruz) เทศกาลคริสต์ เช่น คริสต์สมภพ กับ ปีסקา

อินเดียมีพื้นที่ 3.29 ล้านตารางกิโลเมตร ใหญ่เป็นอันดับ 7 ของโลก มีประชากร 1,353 ล้านคน มากเป็นอันดับ 2 ของโลก มีความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม มีภาษาหลักใช้พูด 16 ภาษา เช่น

ภาษาฮินดี ภาษาอังกฤษ ภาษาเบงกอล ฯลฯ และมีภาษาถิ่นมากกว่า 100 ภาษา โดยฮินดีถือว่าเป็นภาษาประจำชาติ เพราะคนอินเดียกว่าร้อยละ 30 ใช้ภาษานี้ ตารางการแสดงให้เห็นความแตกต่าง และหลากหลายในการนับถือศาสนาของประเทศไทยกับประเทศอินเดีย

ศาสนา	ประเทศไทย ประชากร 68 ล้านคน	ประเทศอินเดีย ประชากร 1,235 ล้านคน
พุทธ	94.6 %	0.7 %
ฮินดู	0.1 %	79.8 %
อิสลาม	7.0 %	14.2 %
คริสต์	1.1 %	2.3 %
ซิกข์	-	1.7 %
เชน	-	0.4 %
อื่นๆ	0.1 %	0.9 %

ปัจจุบันองค์กรพุทธศาสนาในประเทศอินเดียและนานาชาติรวมตัวกันทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาอยู่เนือง ๆ เช่น จัดงานสวดสาธยายพระไตรปิฎก ในสถานที่ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ พุทธคยารัฐพิหาร ประเทศอินเดียโดยมีชาวพุทธจาก ไทย จีน ทิเบต ไต้หวัน ศรีลังกา พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และอินโดนีเซีย โดยผู้ศรัทธาจากทั่วโลกเข้าร่วมงานอย่างมากมาย ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมของนานาชาติ โดยมีการเชิญบุคคลสำคัญในสาขาต่าง ๆ ของอินเดียมาร่วมงาน และมีการขยายกิจกรรมการเรียนรู้ออกไปในมิติต่าง ๆ จนเกิดความร่วมมือในระดับนานาชาติ เช่น การจัดงานวิสาขบูชาโลก การเฉลิมฉลองพุทธชยันตี การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ และการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการค้าและการท่องเที่ยว เป็นต้น

ภาพที่ 1.1 ภาพบรรยากาศในงานสวดสาธยายพระไตรปิฎก สถานที่ตรัสรู้ พุทธคยา ประเทศอินเดีย

สอดคล้องกับ อมรา พงศาพิชญ์ ได้กล่าวถึงบริบทของวัฒนธรรมไทย และอินเดียไว้ว่า “วัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาชาติให้มั่นคง เพราะมีความเชื่อมโยงวิถีชีวิตความเชื่อ แนวคิดของคน ครอบครัว ชุมชน และชาติเข้าด้วยกัน การไหลเวียนเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เป็นการเคลื่อนตัวของกระแสโลกาภิวัตน์ โดยอินเดียถือเป็นดินแดนเก่าแก่ และเป็นแหล่งอารยธรรมสำคัญของโลก เป็นต้นตอของวัฒนธรรมตะวันออก เป็นแหล่งศาสนาของโลก เป็นแหล่งกำเนิดวรรณคดีที่สำคัญ อารยธรรมเหล่านี้มีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อดินแดนใกล้เคียงเป็นอย่างยิ่ง โดยอารยธรรมแถบลุ่มน้ำสินธุ และในสมัยต้นพุทธกาล การประกาศพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าและศาสนาเชนของพระมหาวีระ ทำให้เกิดมีการปฏิรูปทางสังคมตามหลักธรรมคำสอนของทั้งสองศาสนาขึ้นซึ่งภาพลักษณ์ความเป็นไทย ได้แก่ เป็นคนเอื้ออาرمิมีความเชื่อในพระพุทธศาสนา และอำนาจเหนือธรรมชาติ รักความสนุกสนานภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของตนโดยให้ความสำคัญกับอาชีพราชการให้ความสำคัญกับชื่อ ยึดถือในเรื่องความกตัญญู และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งจากความร่วมมือทางพระพุทธศาสนาของอินเดีย และนานาชาติดังกล่าว ได้นำไปสู่การส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาของไทย และอินเดีย รวมทั้งนานาชาติ โดยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในมิติต่าง ๆ เช่น การอุปสมบทหมู่ นานาชาติ การสาธยายพระไตรปิฎก การศึกษาแหล่งโบราณคดีทางพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรม การศึกษาศาสนา เปรียบเทียบ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สาธารณสุข การจัดการสิ่งแวดล้อม และความร่วมมือในด้านอื่น ๆ โดยมีภาครัฐ คณะสงฆ์ และองค์กรเอกชนได้ส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมของไทยและอินเดียโดยการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมของไทย และอินเดียจึงเป็นเสมือนการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคม และการเคารพในสิทธิมนุษยชนของกันและกัน ซึ่งมีกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมที่หลากหลาย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมของไทยและอินเดีย เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจทางวัฒนธรรมการพัฒนากิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมการส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาสังคม การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การส่งเสริมการท่องเที่ยว การคมนาคม และการค้าขาย ตลอดจนแนวทางการพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในสังคมไทยในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความรู้ในหลาย ๆ มิติ ที่มีความเกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับความคิดเห็นของพระสงฆ์ในการพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งการวิเคราะห์ การดำเนินงานขององค์กรทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการพัฒนา และรูปแบบองค์กรพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การพัฒนากิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมที่ยั่งยืนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย
3. เพื่อเสนอรูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “รูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย” ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย 3) เพื่อเสนอรูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อมโยงความรู้ บุคลากร และกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรพระพุทธศาสนาของไทยและอินเดีย จึงใช้วิธีการศึกษาใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) และการศึกษาภาคสนาม (Field Study) ด้วยการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Documentary study) เพื่อค้นหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับแนวคิด หลักการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรพระพุทธศาสนาของไทยและอินเดีย ดังนี้

1.1) ศึกษาแนวคิด หลักการ ประเภท รูปแบบ และกระบวนการของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรพระพุทธศาสนาของไทยและอินเดีย

1.2) ศึกษาแนวคิด หลักพุทธธรรม การเผยแผ่พระพุทธศาสนา และกระบวนการที่กล่าวถึงการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรพระพุทธศาสนาของไทยและอินเดีย ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.3) นำข้อมูลแนวคิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรพระพุทธศาสนาของไทยและอินเดียทั้งสองส่วนมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงเอกสารในการสร้างชุดความรู้ที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติการในพื้นที่เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรพระพุทธศาสนาของไทยและอินเดีย

2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study) เพื่อการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

2.1) การสัมภาษณ์ตัวแทนผู้บริหารขององค์กรพระพุทธศาสนาของไทยและอินเดียที่มีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

2.2) การลงพื้นที่ที่ศึกษาร่วมทำกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ขององค์กร พระพุทธศาสนาของไทยและอินเดียในมิติต่าง ๆ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ส่งเสริมการเรียนรู้ การส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคม การแลกเปลี่ยนความรู้ และความร่วมมือในด้านอื่น ๆ โดยมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมที่สำคัญ เช่น

- การอุปสมบทหมู่ของชาวพุทธไทย-อินเดีย
- การพัฒนาศึกษาแหล่งโบราณคดีทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม
- กิจกรรมท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม
- การเดินธรรมยาตรา
- กิจกรรมสาธยายพระไตรปิฎก เป็นต้น

3) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ร่วมกับองค์กรพระพุทธศาสนาของไทยและอินเดีย และพระธรรมทูตสายอินเดีย-เนปาล ที่มีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-อินเดีย

4) ยกร่างรูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ซึ่งการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย มีประวัติความเป็นมายาวนาน มีการส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ผู้วิจัยสรุปได้ ดังนี้ โดยการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ได้เรียนรู้ความเป็นมาขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย เพิ่มมากขึ้น ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน มีองค์กรการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในมิติพระพุทธศาสนาการท่องเที่ยว การพัฒนาสังคม และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ประกอบด้วย

1.1) องค์กรพระธรรมทูตไทย-อินเดีย ที่วัดไทยพุทธคยา สถานที่ตรัสรู้ ประเทศอินเดีย เป็นองค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย มีบทบาทส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กร 6 ด้าน ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านงานเผยแผ่ ด้านการสาธารณสุข การด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์

1.2) มหาโพธิสมาคม Mahabodhi Society เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2434 เป็นสังคมพุทธในเอเชียใต้ปัจจุบันตั้งอยู่ในกัลกัตตาประเทศอินเดีย มีสำนักงานอยู่ที่วัดไทยพุทธคยา สถานที่ตรัสรู้ ต้นศรีมหาโพธิแม่น้ำคงคา

1.3) สมาคมชาวพุทธแห่งอินเดีย भारतीय बौद्ध महासभा Youth Buddhist Society of India เกิดขึ้น พ.ศ. 2498 ที่เมืองมุมไบรัฐมหาราษฏระประเทศอินเดีย ให้ความเสมอภาค ภารตภาพ และยกย่องความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน

1.4) องค์กร Ambedkarite Buddhist Organizations of India เกิดขึ้นปี 1986 ทำงานร่วมกับชาวบ้านในอินเดียส่งเสริมพระพุทธศาสนา สิ่งแวดล้อมการศึกษาและสันติภาพเยาวชน และองค์กร

วัดไทยสารนาถ สถานที่ปฐมเทศนา ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน วัดไทยกุสินาราเฉลิมราชย์ สถานที่ปรินิพพานที่เมืองกุสินารา Bharatiya Bauddha Mahasabha (Buddhist Society) เป็นต้น

สรุปได้ว่า ทั้งองค์กรในอินเดีย และองค์กรของไทย ล้วนมีบทบาทที่ขับเคลื่อนพุทธศาสนาและการพัฒนาสังคมไปพร้อม ๆ กันอันจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ซึ่งกันและกันซึ่งองค์กรทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ ย่อมมีบทบาทสำคัญ รวมทั้งมีทุนทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง กล่าวคือ “พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญต่อศรัทธาแห่งศักยภาพในการพัฒนาตนเองผ่านการเรียนรู้ของศาสนิกชนนั้น ถือเป็นจุดแข็งที่ช่วยพัฒนาให้มนุษย์ที่เข้าใจและนำหลักการศึกษาหรือการเรียนรู้นั้นมาใช้เพราะจะสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองให้ฝ่าฟันวิกฤตทั้งในเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมไปได้ ผ่านการสร้างการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานสามระดับได้แก่ การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในระดับบุคคล ระดับองค์กร และสังคม สอดคล้องกัน ชลวิทย์ เจริญจิตต์ได้สรุปว่า การจะให้องค์กรทางพระพุทธศาสนายังมีความสำคัญและปรับตัวให้สอดคล้อง กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้ ควรเป็นไปตามแนวคิดของ Bauumann ที่เสนอว่า “ช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมาได้เข้าสู่ยุคของพระพุทธศาสนาสากล มุ่งเน้นการปฏิบัติที่เป็นฆราวาส และเน้นการมีส่วนร่วมมากขึ้น การให้ความสำคัญของบทบาทสตรี นำหลักประชาธิปไตยและหลักความเสมอภาคมาปรับให้มีความเชื่อมโยงกับหลักจิตวิทยาตะวันตก มีการสร้างแนวความคิดของพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม และมีการสลับวัฒนธรรม ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่แบ่งแยกนิกายของชาวพุทธทั่วโลก”

2. การพัฒนากิจกรรมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย
เป็นการพัฒนากิจกรรมนำสู่การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย และนำไปสู่การส่งเสริมการเรียนรู้ การส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคม โดยมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมที่สำคัญ 5 กิจกรรมซึ่งประกอบด้วย

2.1) การอุปสมบทหมู่ของชาวพุทธไทย-อินเดีย

การอุปสมบทหมู่ของชาวพุทธไทย-อินเดีย เมื่อบวชแล้วก็จะนำพระนวก หรือพระใหม่ ออกจากโรงไปในสังฆนิยสถานต่าง ๆ ที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาเรียนรู้ธรรมของพระพุทธเจ้าในสังฆนิยสถานนั้น ๆ โดยมีพระธรรมทูตเป็นพระธรรมวิทยากรนำบรรยายธรรมตลอดเส้นทาง และมีพระพี่เลี้ยงคอยติดตามดูแลเรื่องพระวินัยตั้งแต่ต้นจนจบโครงการฯ ตลอดกาลบวช มีกิจวัตร สวดมนต์ ทำวัตรเช้าเย็น บิณฑบาตโปรดหมู่บ้านใกล้ ๆ วัดที่คณะพระนวกเดินทางไปพัก มีสวดพระธรรมจักรกัปปวัตนสูตรทุกวัน สวดบทนมัสการสังฆนิยสถาน ทำกิจวัตรตามพระธรรมวินัยในช่วงเวลาที่กำหนดไว้จนครบแล้วจึงลาสิกขาหรือสึกที่วัดไทยในอินเดีย

การบรรพชาอุปสมบทเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ด้วยจริยวัตรหรือเรียนรู้นิสัยใหม่ ๆ เพื่อสร้างเสริมคุณของธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้บวช ด้วยกระบวนการทางพุทธศาสนาพร้อมการเดินทางตามเส้นทางที่พระบรมศาสดา ประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนาและปรินิพพาน จนเกิดการเรียนรู้และประสบการณ์มากมายทำให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาเลื่อมใสในพุทธศาสนา จากที่มีศรัทธาน้อยก็ให้มีศรัทธามากยิ่งขึ้น และถือได้ว่าเป็นผู้สืบทอดอายุพระพุทธศาสนา เมื่อลาสิกขาหรือสึกแล้ว ผู้บวชจะมีศีลธรรมและจริยธรรมติดตัวกลับมาใช้กับชีวิตประจำวัน มีความเกรงกลัวต่อบาปมากขึ้น มีความเมตตากรุณาแก่บุคคลอื่นมากขึ้น เมตตา

ต่อสรรพสัตว์มากขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนามนุษย์คือตนเอง แต่ผลที่ได้รับนอกจากตนเองได้รับแล้วยังส่งผลไปถึงครอบครัว สังคม และประเทศชาติอีกด้วย

2.2) การทัศนศึกษาแหล่งโบราณคดีทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม

การทัศนศึกษาแหล่งโบราณคดีทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ผลลัพธ์ที่ได้จากการทัศนศึกษานี้จะเป็นความรู้และประสบการณ์ที่มีค่าอย่างยิ่งของผู้เดินทางโดยเฉพาะพุทธศาสนิกชนได้เห็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของศาสนาพุทธอันจะสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาในพุทธประวัติ ศิลปะวัฒนธรรมโบราณของอินเดีย ได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง

2.3) กิจกรรมท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม

กิจกรรมท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ผลลัพธ์ที่ได้จะทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม ของประเทศต่าง ๆ ที่นับถือพุทธศาสนาจากผู้ร่วมกิจกรรมที่มาจากทั่วโลก โดยได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากรัฐบาลอินเดีย

2.4) การเดินธรรมยาตรา

การเดินธรรมยาตรา เป็นกิจกรรมหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ผลลัพธ์ที่ได้จะทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ การพัฒนามนุษย์และสังคม ตลอดจนการพัฒนาสาธารณูปโภคในด้านต่าง ๆ ในประเทศอินเดียตามเส้นทางการเดินธรรมยาตรา อันเป็นการเรียนรู้โดยตรงผ่านประสบการณ์การเดินทางซึ่งมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งกับผู้ร่วมกิจกรรมโดยเฉพาะพระภิกษุสงฆ์ที่จะมาเผยแผ่พุทธศาสนาในประเทศอินเดีย ทั้งนี้การจัดพระธรรมยาตรา คือการเติบโตของศรัทธาที่มาจากความมุ่งมั่น ซันติ ความอดทน ที่คณะมีศรัทธาต่อพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ใช้ระบบมีปัญหาที่แก้ไข เพราะคิดเสมอว่าสิ่งที่ได้มาทำแบบนี้คือการไม่มีปัญหา

2.5) กิจกรรมสาธยายพระไตรปิฎก ร่วมงานสวดสาธยายพระไตรปิฎก ณ ประเทศอินเดีย

งานสาธยายพระไตรปิฎกเป็นหนึ่งในกิจกรรมสำคัญที่ส่งเสริมการเรียนรู้แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่ประเทศต่างๆ ที่นับถือพุทธศาสนาให้ความสำคัญโดยเฉพาะในแผ่นดินพุทธภูมิโดยสังเกตจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้มีเป็นจำนวนมากทั้งภิกษุ สามเณร นักบวช อุบาสก อุบาสิกา และผู้สนใจทั่วไป อีกทั้งมีระยะเวลาจัดกิจกรรม 7 - 10 วัน ทำให้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมองค์การทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดียใช้เป็นเครื่องมือการเรียนรู้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนามนุษย์ พัฒนาสังคม พัฒนาการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี

3. รูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย

จากผลการศึกษาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย เป็นรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมทางศาสนา เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ข้ามวัฒนธรรม มีวิธีการ

ปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา มีสถานที่ปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยนำมาสรุปเป็น “รูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย” ประกอบด้วย

3.1) องค์กรพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย องค์กรพระธรรมทูตไทย-เนปาล, มหาโพธิสมาคม, องค์กรพุทธสมาคมแห่งอินเดีย, องค์กร Ambedkarite Buddhist Organizations of India, และ วัดไทยสารนาถ วัดไทยกุสินาราเฉลิมราชย์ สถานที่ปรินิพพานที่เมืองกุสินารา Bharatiya Bauddha Mahasabha (Buddhist Society) เป็นต้น

3.2) กระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีโครงการ แผนงาน ขั้นตอน เป้าหมาย กิจกรรม การเรียนรู้ ฯลฯ

3.3) วิธีการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม 5 กิจกรรม ได้แก่ (1) การอุปสมบทหมู่ของชาวพุทธไทย - อินเดีย (2) การทัศนศึกษาแหล่งโบราณคดีทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมในไทย-อินเดีย (3) กิจกรรมการเดินธรรมยาตรา (4) กิจกรรมท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม และ (5) กิจกรรมความร่วมมือของไทย-อินเดีย

3.4) วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (1) ได้เรียนรู้คุณค่าวัฒนธรรมความดีงาม อันจะก่อให้เกิดความงอกงามที่เป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม รวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น ตั้งแต่ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา กฎหมาย ศิลปะ จริยธรรม ตลอดจนวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ (2) ได้กลายณมิตร ให้คำปรึกษา แนะนำ เพื่อนและบุคคลผู้แวดล้อมที่ดี รู้จักเลือกบุคคลเสวนา หรือเข้าร่วมหมู่กับท่านผู้ทรงคุณทรงปัญญา มีความสามารถเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลแก่กัน ให้ดำเนินชีวิตไปด้วยดี และไม่ชักชวนกันไปในทางที่ผิด (3) มีศีลธรรม ละเว้นจากความชั่ว และปฏิบัติเพื่อสังคมให้เกิดความดีงามของหมู่คณะ มุ่งเน้นการประพฤติสิ่งดีงามตามหลักเวสสารัชนธรรม คือ ธรรมที่เป็นเหตุให้กล่าวหา 5 ได้แก่ การมีศรัทธาเชื่อสิ่งที่ควรเชื่อ การมีศีลมีความประพฤติดีงาม การได้สดับหรือศึกษามาก การเพียรทำจริง การมีปัญญารู้รอบและรู้ชัดเจนในสิ่งที่ควรรู้

4. รูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ประกอบด้วย

1) องค์กรหรือหน่วยงานทางพระพุทธศาสนา 2) วิธีการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 3) กระบวนการ/โครงการ/กิจกรรมเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมทางศาสนา 4) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 5) ผลที่ได้รับจากการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา มีรูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 2 รูปแบบ ดังนี้

4.1) รูปแบบการเรียนรู้แบบ 3E-model ประกอบด้วย (2) E1-Education คือ การเรียนรู้ด้วยการให้การศึกษา (2) E2-Engineering คือ การเรียนรู้ด้วยวิธีการ การสร้างสรรค์และประดิษฐ์นวัตกรรม (3) E3-Enforcement คือ การเรียนรู้ด้วยการบังคับใช้กฎระเบียบ ทั้ง 3E อาศัยหลักการและวิธีการของการพัฒนาองค์กรในชุมชนที่เน้นเป้าหมายของการจัดการ การอนุรักษ์ การแลกเปลี่ยนเพื่อให้ผู้คนที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเรียนรู้ได้พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง ฟังตนเองได้ คิดหาหนทางแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขกับการเรียนรู้วัฒนธรรมนั้น ๆ

4.2) รูปแบบ การเรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรม 7 กิจกรรม ประกอบด้วย (1) การศึกษาวิจัยหรือการสร้างองค์ความรู้ (Resource Research) ด้วยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างนักวิชาการไทย

และนักวิชาการจากอินเดีย (2) การประเมินคุณค่าและศักยภาพของวัฒนธรรมและทรัพยากรทางโบราณคดี (Resource Assessment and Evaluation) จะช่วยให้สามารถทราบข้อมูลรวบรวมยอดของวัฒนธรรมและทรัพยากรทางโบราณคดีนั้นๆ ว่ามีคุณค่าเกิดประโยชน์อย่างยิ่งยืนต่อชุมชน (3) การสงวนและการอนุรักษ์ (Preservation) คือ การคงไว้ซึ่งสภาพทางกายภาพและคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรมและโบราณคดี (4) การดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม (Resource Based Community Business) (5) การเผยแพร่องค์ความรู้ Knowledge dissemination เป็นการเผยแพร่ความรู้ ประสบการณ์ให้แก่คนอื่น ถือว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญในกระบวนการเรียนรู้และให้การศึกษา (6) การบังคับใช้กฎหมาย ข้อปฏิบัติ (Enforcement) ซึ่งจะเป็นข้อตกลงของประเทศ และองค์กรทางพระพุทธศาสนา และเป็นคุณค่าทั้งสองประเทศและต่อทรัพยากรวัฒนธรรม (7) การฟื้นฟู ผลิตซ้ำ และการสร้างใหม่ (resource rehabilitation/ revitalization) เป็นการสร้างคุณค่า และกำหนดบทบาทและหน้าที่ใหม่ให้กับองค์กรทางพระพุทธศาสนา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ผู้วิจัยได้นำมาสรุปอภิปรายผล ดังนี้

1. อภิปรายผลการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย

ตามที่ได้เรียนรู้ความเป็นมาขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน มีองค์การการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในมิติพระพุทธศาสนา การท่องเที่ยว การพัฒนาสังคม และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย ประกอบด้วย 1) องค์กรพระธรรมทูตไทย-เนปาล ที่วัดไทยลุมพินี สถานที่ประสูติ และสวนลุมพินี ประเทศเนปาล เป็นองค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย โดยเน้นบทบาท 6 ด้าน ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านงานเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ 2) มหาโพธิสมาคม Mahabodhi Society 3) สมาคมชาวพุทธแห่งอินเดีย 4) องค์กร Ambedkarite Buddhist Organizations of India องค์กรทางพระพุทธศาสนาดังกล่าว มีบทบาทสำคัญ คือ “ให้ความสำคัญต่อศรัทธาแห่งศักยภาพในการพัฒนาตนเองผ่านการเรียนรู้ร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา” ถือเป็นจุดแข็งที่ช่วยพัฒนาให้มนุษย์ที่เข้าใจและนำหลักการการเรียนรู้ จะสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองให้ฟันฝ่าวิกฤตทั้งในเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ผ่านการสร้างการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานสามระดับได้แก่ การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในระดับบุคคล ระดับองค์กร และสังคม” สอดคล้องกับ ชลวิทย์ เจียรจิตต์ ได้สรุปว่า การจะให้องค์กรทางพระพุทธศาสนามีความสำคัญและปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้นั้น ควรเป็นไปตามแนวคิดของ Bauumann ที่เสนอว่า “ช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมาได้เข้าสู่ยุคของพระพุทธศาสนาสากล มุ่งเน้น การปฏิบัติที่เป็นฆราวาสและเน้นการมีส่วนร่วมมากขึ้น การให้ความสำคัญของบทบาทสตรี นำหลักประชาธิปไตยและหลักความเสมอภาคมาปรับให้มีความเชื่อมโยงกับหลักจิตวิทยาตะวันตก มีการสร้างแนวความคิดของพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม และมีการสลับวัฒนธรรม ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันไม่แบ่งแยกนิกายของชาวพุทธทั่วโลก” สอดคล้องกับ ทับทิม เป็นมล และคณะ ได้สรุปว่า การจัดการ

ความรู้ทางวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์ของมิติทางวัฒนธรรมกับชุมชนในหลายๆ ด้าน เช่นการท่องเที่ยว วัฒนธรรม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวเราทั้งที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้ และนามธรรม ไม่สามารถจับต้องได้เกิดจากการสร้างของมนุษย์ในแต่ละกลุ่มชนจึงมีความสัมพันธ์กับชุมชนการท่องเที่ยว 2 มิติ คือ (1) มิติวัฒนธรรมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีมูลค่าในการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (2) มิติวัฒนธรรมเป็นตัวแทนภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันตามปัจจัยพื้นฐานทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลต่อลักษณะการดำรงชีวิต และก่อเกิดวัฒนธรรมเฉพาะของแต่ละชุมชน มีการรักษา และการสืบทอด เพื่อให้คงอยู่จากรุ่นสู่รุ่น เพื่อแสดงออกถึงความเจริญงอกงามทางสังคมของกลุ่มชนนั้น ๆ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ฌอนอมพร เลาฮอร์สแสง ได้สรุปการพัฒนาการเรียนรู้ไว้ว่า 1) การพัฒนาความรับผิดชอบและพึ่งพาตนเองในการเรียนรู้ (Autonomous Learning) 2) การพัฒนาทักษะด้านการคิด (Thinking Skills) การคิดไตร่ตรอง (Reflective Thinking) 3) การพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Collaborators) คือ การที่ผู้เรียนมีความสามารถในการประสานงานกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ 4) การพัฒนาทักษะในการสืบเสาะค้นหา (Enquirers) 5) การพัฒนาความกระตือรือร้น (Active Learners) 6) การพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านไอซีที (ICT Skills) 7) การพัฒนาทักษะในด้านการใช้ภาษาสากล (Second Language Skills) มีการเตรียมพร้อมผู้เรียนในด้านภาษาอังกฤษ 8) การเสริมสร้างความสนใจในวัฒนธรรม (Engaged with Cultures) และความตระหนักถึงความเป็นไปในโลก (World Awareness) สามารถเปิดรับวัฒนธรรมและความเป็นไปในทางที่ดีของโลกภายนอกได้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข ได้ศึกษา “การวิจัยข้ามวัฒนธรรม: ประสบการณ์ภาคสนามในการศึกษาชุมชนชาติพันธุ์” พบว่า การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นการจัดการศึกษาแลกเปลี่ยนร่วมกันที่เนื่องด้วยการเรียนรู้ในเชิงวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตที่เนื่องด้วยวัฒนธรรม โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งการวิจัย และการสร้างเครือข่าย รวมทั้งการจัดกิจกรรมในหลาย ๆ มิติ เช่น มิติศาสนา มิติการท่องเที่ยว มิติการพัฒนาประเทศ และการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสองภูมิภาคที่ได้มาร่วมกิจกรรมร่วมกันที่เห็นได้ชัด คือ ด้านการศึกษา การท่องเที่ยว เป็นการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ท้องถิ่น

2. อภิปรายผลการพัฒนากิจกรรมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย จากการศึกษาพบการเรียนรู้วัฒนธรรมด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ ทางพระพุทธศาสนาเป็นการพัฒนากิจกรรมนำสู่การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย และนำไปสู่การส่งเสริมการเรียนรู้ การส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคม โดยมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมที่สำคัญ 5 กิจกรรม ได้แก่ (1) การอุปสมบทหมู่ของชาวพุทธไทย -อินเดีย (2) การทัศนศึกษาแหล่งโบราณคดีทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมในไทย-อินเดีย (3) กิจกรรมการเดินธรรมยาตรา (4) กิจกรรมท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม และ (5) กิจกรรมความร่วมมือของไทย-อินเดีย โดย (ป.อ. ปยุตฺโต), ได้กล่าวถึงการพัฒนาไว้ว่าความเจริญของเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีข้อมูลและการสื่อสาร ถูกใช้ในการนำมากล่อมมนุษย์ให้เกิดความลุ่มหลง จนขาดการพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือพัฒนาตัวมนุษย์เอง ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนองโทสะทำลายความเกลียดชังมี

การแย่งชิงสิ่งบริโภคนันเกิดความโลภภายในจิตใจ ความโลภและความโกรธของมนุษย์ ก่อให้เกิดอันตราย รุนแรง และกว้างไกล เพราะ ปัจจัยในจิตใจมนุษย์ เรียกว่า ทิฐิ หรือความเห็น ความเชื่อ ลัทธินิยม และแม้ ศาสนาหรืออุดมการณ์ หรือค่านิยมในสังคม หากทิฐิเป็นสิ่งที่ถูกต้องเป็นฐานหมั่นคุณธรรมตรงข้ามกับโลภะ และโทสะที่มีกำลังมากขึ้นแล้ว ความโลภและความโกรธเกิดได้น้อย ความเห็นผิดสำคัญที่ครอบงำอารยธรรม ของมนุษย์สมัยปัจจุบัน มี 3 ประการ คือ 1) การมองตัวมนุษย์เอง ต่างจากธรรมชาติมีฐานะเป็นเจ้าของผู้ ครอบครองพิชิตธรรมชาติ 2) การมองเพื่อนมนุษย์ ไม่เป็นเพื่อนมนุษย์ไม่มองคนในความมีภาวะร่วมกัน 3) การ มองความสุข เกิดจากการมีวัตถุบำรุงบำเรอตนให้เต็มที ในข้อที่ 1 เป็นทิฐิต่อธรรมชาติ ส่วนในข้อที่ 2 เป็น การมองมนุษย์ด้วยกัน และข้อที่ 3 เป็นการมองจุดหมายของชีวิตของตัวมนุษย์เอง ซึ่งเป็นระบบการพัฒนาที่ ยั่งยืน สอดคล้องกับ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต) ระบบการพัฒนาที่ยั่งยืนการพัฒนายั่งยืนจะ เกิดขึ้น เมื่อระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ดำเนินไปด้วยดีโดยที่ทุกส่วนเป็นปัจจัยส่ง ผลในทางเกื้อกูล แก่กันทำให้ดำรงอยู่ด้วยดีด้วยกัน เกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐานที่พระพุทธศาสนาใช้วัดการพัฒนา คือการไม่ เบียดเบียนทั้งตนเองและไม่เบียดเบียนผู้อื่น คนที่มีการพัฒนาไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น ระบบทั้งหมดที่ พัฒนาถูกต้อง ก็ไม่ก่อความเบียดเบียน เกณฑ์มาตรฐานนี้มิใช่เป็นเพียงเครื่องวัดความถูกต้องชอบธรรมเท่านั้น แต่เป็นเครื่องวัดความสามารถด้วย พระพุทธศาสนาก็มองว่ากิเลสเป็นธรรมชาติของมนุษย์ แต่เป็นธรรมชาติที่ แก้ไขได้เพราะธรรมชาติของคนเป็นสัตว์ที่ฝึกฝนพัฒนาได้แก้ไขปรับปรุงได้เมื่อพัฒนาคนขึ้นไป ก็เปลี่ยนจาก กิเลสไปเป็นคุณธรรมและปัญญาได้สอดคล้องกับ ธนภณ สมหวัง วิเคราะห์ว่า พุทธศาสนากับการพัฒนาตาม หลักไทยแลนด์ 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายของรัฐบาล ที่จะขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เป้าหมาย “มั่นคง มั่ง คั่ง ยั่งยืน” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายที่จะเปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม จะประสบความสำเร็จแต่ปัญหาที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาสังคมไทย คือ การพัฒนาคนให้มีศักยภาพ ในแง่มุม ของพระพุทธศาสนาในฐานะสถาบันหลักหนึ่งในสังคมไทย ที่ได้เข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมไทย ก็จ ะพบว่า ในอดีตพระพุทธศาสนาประสบความสำเร็จในการสร้างความอยู่ดีมีสุขให้กับสังคมไทย จนคนไทยมี ลักษณะนิสัยที่เด่นชัด คือ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบสุขและชอบทำบุญ ซึ่งนับเป็นหนึ่งในของวัฒนธรรมไทย ที่สามารถบูรณาการความสุขกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาในเรื่องบุญเข้าด้วยกัน ดังปรากฏในประเพณี ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานบวชนาค งานแต่งงาน งานวันสงกรานต์ เป็นต้นสอดคล้องกับ ทินวัณน์ สุขสง ศึกษา เรื่อง “แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกตะวันตก” สรุปผลการศึกษาได้ว่า แนวทางที่เหมาะสมในการ เผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกตะวันตกที่เหมาะสมมี 4 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การวิธีการเผยแผ่ที่สอดคล้อง กับชาวตะวันตกคือการเปิดโอกาสให้มีการสอบถามและแลกเปลี่ยนประเด็นในข้อสงสัยในหลักธรรมคำสอน ของพระพุทธเจ้า เพื่อให้ผู้เข้ามาศึกษาได้รับข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน ผู้เผยแผ่จึงควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักคำสอนและหลักการปฏิบัติอย่างถ่องแท้และมีทักษะจากการฝึกฝนตนอย่างเคร่งครัดในธรรมวินัย 2) เนื้อหาของหลักธรรมควรเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อม ผู้เผยแผ่จะต้องใช้การอุปมา- อุปมัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ใช้หลักการทดลองพิสูจน์ตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ แต่ส่วนที่มีความแตกต่าง จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศตะวันตกจะต้องหลีกเลี่ยงการใช้หลักความเชื่อ พิธีกรรมให้นเน้นการฝึกปฏิบัติที่เชื่อมโยงกันได้ระหว่างนามธรรม และรูปธรรมอย่างบรรลุปเป้าหมาย

3. อภิปรายผลรูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนา

ไทย-อินเดีย จากการศึกษาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย พบว่า การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย มีองค์ประกอบด้วย คือ 1) องค์กรหรือหน่วยงานทางพระพุทธศาสนา 2) วิธีการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 3) กระบวนการ/โครงการ/กิจกรรมเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมทางศาสนา 4) วัตถุประสงค์เรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และ 5) ผลที่ได้รับจากการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 3 รูปแบบ ดังนี้

3.1) รูปแบบการเรียนรู้แบบ 3E-model ประกอบด้วย (1) E1-Education คือ การเรียนรู้ด้วยการให้การศึกษา (2) E2-Engineering คือ การเรียนรู้ด้วยวิธีการ การสร้างสรรค์และประดิษฐ์นวัตกรรม (3) E3-Enforcement คือ การเรียนรู้ด้วยการบังคับใช้กฎระเบียบ ทั้ง 3E อาศัยหลักการและวิธีการของการพัฒนาองค์กรในชุมชนที่เน้นเป้าหมายของการจัดการ การอนุรักษ์ การแลกเปลี่ยนเพื่อให้ผู้คนที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเรียนรู้ได้พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง ฟังตนเองได้ คิดหาหนทางแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง อย่างมีความสุขกับการเรียนรู้วัฒนธรรมนั้นๆ สอดคล้องกับ เตือนเพ็ญพร ชัยภักดี ได้กล่าวว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทักษะศตวรรษที่ 21 มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) เตรียมบริบทตามความจริง 2) ตั้งเป้าหมาย (Set Goal) 3) วางแผนและดำเนินการ และ 4) การติดตามประเมินผลงาน สอดคล้อง เพชรฯ บุคสีทา ได้วิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21, ว่า ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าด้วยตนเอง โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมให้นักเรียน โดยการส่งเสริมความเข้าใจ ในเนื้อหา วิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ดังนี้ 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาและการสื่อสาร 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี โดยอาศัยความรู้หลายด้านเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยี และ 3) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จนักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิต

3.2) รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรม 7 กิจกรรม ประกอบด้วย (1) การศึกษาวิจัย หรือการสร้างองค์ความรู้ (Resource Research) ด้วยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างนักวิชาการไทยและนักวิชาการจากอินเดีย (2) การประเมินคุณค่าและศักยภาพของวัฒนธรรมและทรัพยากรทางโบราณคดี (Resource Assessment and Evaluation) (3) การสงวนและการอนุรักษ์ (Preservation) คือ การคงไว้ซึ่งคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรมและโบราณคดี (4) การดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม (Resource Based Community Business) (5) การเผยแพร่องค์ความรู้ Knowledge dissemination เป็นการเผยแพร่ความรู้ ประสบการณ์ให้แก่คนอื่น ถือว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญในกระบวนการเรียนรู้ทางการศึกษา (6) การบังคับใช้กฎเกณฑ์ ข้อปฏิบัติ (Enforcement) (7) การฟื้นฟู ผลิตซ้ำ และการสร้างใหม่ (resource rehabilitation / revitalization) เป็นการสร้างคุณค่าและกำหนดบทบาทและหน้าที่ใหม่ให้กับองค์กรทางพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับ ประเวศ วะสี ได้กล่าวว่าองค์กรทางพระพุทธศาสนา มีบทบาทสำคัญรวมทั้งมีทุนทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง และ “พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญต่อศรัทธาแห่ง ศักยภาพในการพัฒนาตนเองผ่านการเรียนรู้ของศาสนิกชน ถือเป็นจุดแข็งที่ช่วยพัฒนาให้มนุษย์ที่เข้าใจ และนำหลักการศึกษา

หรือการเรียนรู้จะสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองให้ฝ่าฟันวิกฤตทั้งเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ผ่านการสร้างการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน สามารถทำได้แก่ การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในระดับบุคคล ระดับองค์กร และสังคม

3.3) รูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมแบบโยนิโสมนสิการ คือ เป็นการเรียนรู้จากภายในสู่ภายนอก โดยเริ่มจากการทำใจโดยแยบคาย การคิดพิจารณาอย่างละเอียด ถี่ถ้วนและลึกซึ้ง หรือการคิดที่ถูกวิธี มีระเบียบ มีเหตุผล และสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม มี 10 วิธีคือ 1.วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย คือ คิดแบบมีเหตุผล 2. วิธีคิดแบบแยกแยะ ตามสภาพความเป็นจริง 3. วิธีแบบสามัญลักษณะ คือ คิดแบบไตรลักษณ์ (อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา) คือคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดาของชีวิต 4. วิธีคิดแบบอริยสัจ หรือ วิธีคิดแบบแก้ปัญหา ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค สามารถใช้เป็นหลักยึดในการพิจารณาถึงความเป็นจริง 5. วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ คิดตามหลักการและความมุ่งหมาย รู้จักเหตุ รู้จักผลรู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักบุคคล รู้จักชุมชน 6. วิธีคิดแบบเห็นคุณค่า – โทษและทางออก ในเชิงคุณค่าของสิ่งนั้น ๆ 7. คิดแบบคุณค่าแท้- คุณค่าเทียม รู้จักแยกแยะสิ่งดีชั่วได้อย่างมีเหตุผล 8. วิธีคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม คิดแบบรวมชุดความดีในการบำเพ็ญความดี ซึ่งจะต้องกระทำให้ถึงที่สุด 9. วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน คือ คิดอยู่ในปัจจุบัน แนวนี้ต้องมีวิปัสสนากรรมฐานเป็นเครื่องมือ และ 10. วิธีคิดแบบวิภาษวาท (แบบจำแนก) คิดแบบรอบด้าน แยกแยะมองสิ่งต่าง ๆ ในหลาย ๆ มุมอย่างละเอียดรอบคอบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. พัฒนาศิลปวัฒนธรรมตามหลักวิชาการเพื่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย
2. สร้างองค์ความรู้ให้กับเยาวชนและคนในชุมชนเพื่อสร้างจิตสำนึกของชุมชนให้ตระหนักถึงคุณค่าของสำคัญของศิลปวัฒนธรรม และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย
3. สร้างความตระหนักว่าศิลปวัฒนธรรมเป็นแหล่งร่วมของทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์และมีส่วนในการรับผิดชอบในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทยโดยเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. วิจัยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐหรือนโยบายภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องรัฐกับการส่งเสริมการพัฒนาารูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-อินเดีย หรือประเทศอื่น ๆ
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมขององค์กรทางพระพุทธศาสนาไทย-ในประเทศอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- การเรียนรู้ของมนุษย์ฯ, ออนไลน์, แหล่งที่มา, [www.https://th.wikipedia.org/wiki/](https://th.wikipedia.org/wiki/) สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2563.
- ชลวิทย์ เจียรจิตต์. องค์การทางพระพุทธศาสนาในสังคมไทยยุคปฏิรูป. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปีที่ 19. ฉบับเดือนมกราคม-ธันวาคม 2559.
- เดือนเพ็ญพร ชัยภักดี, การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ทักษะศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการเรียนรู้ เชิงผลิิตภาพ สำหรับนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดชัยภูมิ, Vol.20 Special Issue (September-October) 2018-JHSSRRU, หน้า 193.
- ถนอมพร เลาหจรัสแสง. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อการพัฒนาอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่ สำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2557.
- ทินวัฒน์ สุขสง, “แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกตะวันตก, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา บัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559), บทคัดย่อ.
- ทับทิม เป็นมล และคณะ. การจัดการองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. ปีที่ 2 ฉบับที่ 3: กันยายน-ธันวาคม 2561.
- ธนภณ สมหวัง, พุทธศาสนากับการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0, บทความพิเศษ (16 พฤษภาคม 2560), (ออนไลน์), แหล่งที่มา, <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/116169>, (25 กันยายน 2563).
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, การวิจัยข้ามวัฒนธรรม ประสบการณ์ภาคสนามในการศึกษาชุมชนชาติพันธุ์, (กรุงเทพมหานคร: การประชุมวิชาการวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 7 วันที่ 3 สิงหาคม 2560 ณ โรงแรมดิเอ็มเมอริดัล กรุงเทพมหานคร).
- อภิรักษ์ กาญจนคงคา, (ออนไลน์), แหล่งที่มา, <http://huexonline.com/knowledge/15/38/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2563).
- อมรา พงศาพิชญ์, วัฒนธรรม ศาสนาและชาติพันธุ์ วิเคราะห์สังคมไทย แนวนามุษยวิทยา, (กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), หน้า 58-60.